

Hodnotenie žiakov – cudzincov v základnej škole a strednej škole

¹ Východiská

Hodnotenie žiakov – cudzincov je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, tak ako aj u ostatných žiakov školy. Vo všeobecnosti u všetkých žiakov – cudzincov zaradených na vzdelávanie v adaptačnom období platí, že je potrebné zohľadňovať pri ich hodnotení nedostatočnú znalosť štátneho jazyka, resp. vyučovacieho jazyka, nakoľko sa jedná o závažnú súvislosť, ktorá ovplyvňuje ich výkon. Z uvedených dôvodov je pretohodnotenie žiakov – cudzincov potrebné čo najviac **individualizovať**, teda prispôbiť špecifickým potrebám a rozvojovým možnostiam týchto žiakov. Hodnotenie by malo byť **motivujúce** – malo by poskytovať spätnú väzbu pokroku, ktorý žiak dosahoval.

Podporný systém hodnotenia žiaka – cudzinca nastavujú pedagogickí zamestnanci v spolupráci s odbornými zamestnancami alebo so školským podporným tímom, respektíve s odbornými zamestnancami zariadenia poradenstva a prevencie.

V čase osvojovania si vyučovacieho jazyka školy sa odporúča pri priebežnom aj súhrnnom hodnotení využívať prevažne slovné hodnotenie, a to najmä u žiakov 1. stupňa základnej školy; u žiakov 2. stupňa základnej školy a žiakov strednej školy sa odporúča doplniť klasifikáciu slovným hodnotením (tzv. kombinované hodnotenie).

Pokiaľ je to možné, pri hodnotení žiaka – cudzinca sa zohľadnia aj výsledky predchádzajúceho vzdelávania na škole v cudzine (dostupné v listinnej alebo digitálnej podobe).

Ak sa trieda, v ktorej je zaradený žiak – cudzinec hodnotí klasifikačnými stupňami, odporúča sa žiakovi minimálne počas adaptačného obdobia upraviť formu hodnotenia. Iná forma hodnotenia pre tohto žiaka – cudzinca, sa uvedie do zápisnice z pedagogickej rady aj s predpokladanou dĺžkou obdobia, počas ktorého bude tento žiak hodnotený inak ako ostatní žiaci príslušnej triedy v príslušnom vyučovacom predmete. Ostatným žiakom triedy je vhodné vysvetliť, prečo je žiak – cudzinec hodnotený inak.

1. Priebežné hodnotenie

(Podľa § 55 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z.)

Môže nastať situácia, že cudzinec nemá so sebou doklady o doterajšom vzdelávaní. Ak v škole v cudzine existoval on-line systém hodnotenia, môže slovenská škola, v ktorej sa žiak vzdeláva, požiadať školu v cudzine o jeho poskytnutie, respektíve môže zákonný zástupca žiaka

¹ Tento dokument nadväzuje na materiál, ktorý bol vydaný v máji 2022 a týkal sa hodnotenia žiakov so statusom osoby, ktorej bolo poskytnuté dočasné útočisko, vo vzťahu ku ktorej sa začalo konanie o poskytnutie dočasného útočiska, alebo osoby, ktorej bol udelený azyl alebo osoby, vo vzťahu ku ktorej sa začalo konanie o udelenie azylu, ktorí boli zaradení na vzdelávanie v základnej škole alebo v strednej škole podľa § 146 ods. 4 zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 245/2008 Z. z.“) v súvislosti s vojenskou agresiou na území Ukrajiny a prišli na Slovensko z dôvodu tejto agresie po 24. februári 2022.

poskytnúť škole informácie z elektronickej žiackej knižky. Škola si spolu so žiakom a zákonným zástupcom odkomunikuje doterajšie vzdelávacie výsledky žiaka/študenta.

Pre žiaka môže byť veľkou zmenou taktiež prechod z jedného systému hodnotenia (napr. bodového) na slovenský systém hodnotenia. K dispozícii je [Manuál prevodov znáмок zo zahraničných základných škôl a stredných škôl](#).

Žiaka – cudzinca je potrebné včas a zrozumiteľným spôsobom oboznámiť so systémom slovenského hodnotenia. Podporný systém hodnotenia žiaka – cudzinca nastaví pedagogickí zamestnanci v spolupráci s odbornými zamestnancami alebo so školským podporným tímom, alebo aj s odbornými zamestnancami zariadenia poradenstva a prevencie.

Podľa § 55 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. pri hodnotení žiaka – cudzinca sa v prvom roku štúdia povinne zohľadňuje úroveň ovládania štátneho (slovenského) jazyka. Zároveň základná škola môže zohľadniť úroveň ovládania štátneho jazyka žiaka – cudzinca aj v ďalších rokoch jeho vzdelávania.

Stredná škola po prvom roku štúdia musí žiaka – cudzinca hodnotiť ako ostatných žiakov, bez výslovného práva na jazykové zohľadnenie.

Pedagogická prax však môže uplatniť iné podporné opatrenia (napr. individuálny prístup), ale nie formálne zníženie nárokov pri hodnotení len na základe jazykovej úrovne – ak už uplynul prvý rok.

Základné princípy hodnotenia:

- prihliadať na úroveň ovládania vyučovacieho jazyka žiakom,
- hodnotiť pokrok a osvojenie si vzdelávacieho obsahu,
- zohľadňovať pri hodnotení individuálnu situáciu.

Priebežné hodnotenie sa uskutočňuje pri hodnotení čiastkových vzdelávacích výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách, pričom učiteľ zohľadňuje aj ďalšie skutočnosti, ktoré ovplyvňujú výsledky vzdelávania, ktoré žiak – cudzinec v hodnotiacom období dosahuje, najmä:

- ako sa žiak zapája do vyučovacieho procesu,
- ako si žiak plní zadané úlohy (kvalita, tvorivosť, včasnosť a pod.),
- ako žiak spolupracuje s učiteľom, so spolužiakmi s rovnakým materinským jazykom a ostatnými spolužiakmi,
- výsledky predchádzajúceho vzdelávania na škole v cudzine (v listinnej alebo digitálnej podobe).

2. Súhrnné hodnotenie

(Podľa § 55 ods. 3 a 4, § 9 a 12 zákona č. 245/2008 Z. z.)

Pri súhrnnom hodnotení žiaka – cudzinca v jednotlivých vyučovacích predmetoch je potrebné, aby učiteľ predmetu zvážil všetky podklady, ktoré o žiakovi – cudzincovi v priebežnom hodnotení získal, ako aj okolnosti, ktoré vplývajú na psychický a duševný stav tohto žiaka, napr. v súvislosti s ozbrojeným konfliktom. Odporúča sa spolupráca školského podporného tímu, odborných zamestnancov a pedagogických zamestnancov so zákonným zástupcom žiaka.

Pri súhrnnom hodnotení škola postupuje podľa ustanovenia § 55 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. a usmernení vydaných Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a podľa čl. 11 Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy v znení metodického pokynu č. 40/2021, t. j. ako pri hodnotení žiaka po prestupe na školu s iným vyučovacím jazykom.

Pri hodnotení vyučovacieho jazyka:

- Žiak 1. ročníka základnej školy, ktorého materinský jazyk je iný ako vyučovací jazyk navštevovanej základnej školy, sa hodnotí počas dvoch hodnotiacich období z vyučovacieho jazyka s prihliadnutím na úroveň prospechu z ostatných vyučovacích predmetov.
- Žiak 2. až 9. ročníka základnej školy sa počas dvoch hodnotiacich období hodnotí takým stupňom prospechu, ktorý zodpovedá prospechu z vyučovacieho jazyka na poslednom vysvedčení.
- Po uplynutí dvoch hodnotiacich období sa uplatňujú v ďalších dvoch hodnotiacich obdobiach z vyučovacieho jazyka miernejšie kritériá, napr. miernejšia stupnica hodnotenia diktátov zo slovenského jazyka.

Pri hodnotení ďalších vyučovacích predmetoch:

- Pri hodnotení žiaka – cudzinca v prvom aj druhom školskom roku sa hodnotia jeho vedomosti z príslušného predmetu, nie úroveň jazykovej správnosti jeho reči.
- Prispôsobovanie hodnotenia žiaka – cudzinca k hodnoteniu spolužiakov je potrebné začať postupne uplatňovať v predmetoch, v ktorých sa žiak vzdelával aj v škole v cudzine (anglický jazyk, iný cudzí jazyk, matematika apod.).

Pri hodnotení (cudzincov), ktorí boli zaradení na vzdelávanie do niektorého ročníka **strednej školy**, sa taktiež odporúča primerane aplikovať postup uvedený vyššie.

Z objektívnych dôvodov (napr. žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu nepracoval, neplnil zadané úlohy) a po prerokovaní v pedagogickej rade školy môže byť žiak – cudzinec na konci hodnotiaceho obdobia z vyučovacieho predmetu hodnotený klasifikačným stupňom „nedostatočný“, slovne hodnotený „Žiak nesplnil požiadavky na postup do vyššieho ročníka.“, alebo formou „neabsolvoval“. V takomto prípade žiak – cudzinec z vyučovacieho predmetu neprospeš, a preto aj v celkovom hodnotení žiak **neprospeš**.

3. Celkové hodnotenie

(Podľa § 55a zákona č. 245/2008 Z. z.)

Žiak – cudzinec sa pri celkovom hodnotení hodnotí rovnako ako ostatní žiaci, v závislosti od individuálneho nastavenia hodnotenia žiaka.

4. Doklad o získanom vzdelaní

(Podľa § 55a ods. 12 a 13 zákona č. 245/2008 Z. z.)

V posledný vyučovací deň **prvého polroka školského roka** škola vydá žiakovi – cudzincovi, rovnako ako ostatným žiakom, **výpis hodnotenia** vyučovacích predmetov a správania žiaka za prvý polrok. Tento výpis nie je verejnou listinou. Vysvedčenie za prvý polrok sa vydáva na základe žiadosti plnoletého žiaka, zákonného zástupcu nepľnoletého žiaka alebo zástupcu zariadenia.

V posledný vyučovací deň **školského roka** sa vydáva všetkým žiakom, vrátane žiakov - cudzincov **vysvedčenie**, ktoré obsahuje hodnotenie vyučovacích predmetov a správania žiaka za oba polroky príslušného školského roka. V poslednom ročníku vzdelávacieho programu strednej školy alebo odborného učilišťa sa žiakom vydáva vysvedčenie v posledný vyučovací deň pred začiatkom záverečnej skúšky, maturitnej skúšky alebo absolventskej skúšky.

Ak žiak – cudzinec na konci 1. stupňa základnej školy prospel vo všetkých predmetoch, na vysvedčení bude mať v doložke uvedený text: „Žiak získal primárne vzdelanie“. Na vysvedčení sa uvádza úroveň Slovenského kvalifikačného rámca aj úroveň Európskeho kvalifikačného rámca.

Ak žiak – cudzinec na konci 2. stupňa základnej školy prospel vo všetkých vyučovacích predmetoch, na vysvedčení bude mať v doložke uvedený text: „Žiak získal nižšie stredné vzdelanie“. Na vysvedčení sa uvádza úroveň Slovenského kvalifikačného rámca aj úroveň Európskeho kvalifikačného rámca.

Ďalšie podrobnosti k osobitostiam výchovy a vzdelávania žiakov- cudzincov sú upravené v príslušnom Štátnom vzdelávacom programe pre základné vzdelávanie, v kapitole [Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov](#), ktorá obsahuje usmernenia k:

- podporným opatreniam pre žiakov - cudzincov,
- úprave cieľov a obsahu výchovy a vzdelávania,
- hodnoteniu žiakov - cudzincov,
- jazykovej podpore.

Odkazy na dokumenty:

- Štátny vzdelávací program (2015): <https://www.minedu.sk/konsolidovane-znenie-statnych-vzdelavacich-programov/>
- Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie (2023): <https://www.minedu.sk/konsolidovane-znenie-svp-pre-zakladne-vzdelavanie/>

Webináre:

- Webinár k hodnoteniu cudzincov na základnej škole:
<https://youtu.be/o3vOA1DqrwQ>